

**AGROTURIZMNI YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI
ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANTIRISH**

Aliqulov Humoyun Tohir o'g'li

Qarshi davlat texnika universiteti tayanch doktoranti, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti
assistenti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada agroturizmni yashil va innovatsion iqtisodiyot tamoyillari asosida rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqotda agroturizmning qishloq hududlari barqaror rivojlanishidagi o'rni, ekologik xavfsizlik, resurslardan oqilona foydalanish hamda innovatsion texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, agroturizmni rivojlantirish orqali yashil iqtisodiyot tamoyillarini amaliyotga tatbiq etish mexanizmlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: agroturizm, yashil iqtisodiyot, innovatsion rivojlanish, barqaror rivojlanish, qishloq hududlari.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются вопросы устойчивого развития агротуризма на основе принципов «зеленой» и инновационной экономики. Раскрыта роль агротуризма в социально-экономическом развитии сельских территорий, обеспечении экологической безопасности и рациональном использовании природных ресурсов. Обоснованы механизмы внедрения инновационных технологий и «зеленых» подходов в развитие агротуризма.

Ключевые слова: агротуризм, зеленая экономика, инновационное развитие, устойчивое развитие, сельские территории.

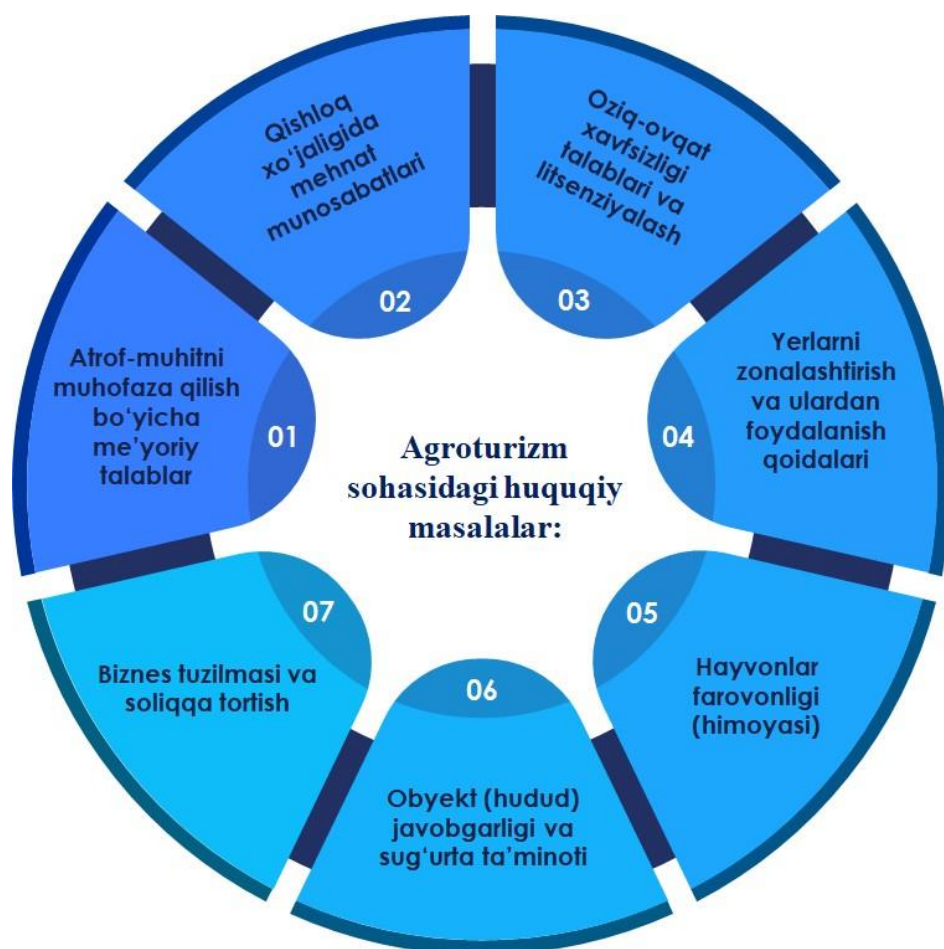
**"SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRITOURISM BASED ON GREEN AND
INNOVATIVE ECONOMY PRINCIPLES"**

ANNOTATION

This article analyzes the sustainable development of agrotourism based on the principles of green and innovative economy. The study highlights the role of agrotourism in rural development, environmental protection, rational use of natural resources, and the application of innovative technologies. The mechanisms for implementing green economy principles through agrotourism are substantiated.

Keywords: agrotourism, green economy, innovative development, sustainable development, rural areas.

So'nggi yillarda global iqtisodiyotda ekologik muammolarning kuchayishi iqtisodiy rivojlanishning yangi modellarini izlash zaruratini yuzaga keltirdi. Xususan, yashil va innovatsion iqtisodiyot tamoyillari asosida rivojlanish barqaror o'sishni ta'minlashning muhim omili sifatida e'tirof etilmoqda⁵⁴. Shu nuqtai nazardan, agroturizm qishloq xo'jaligi va turizm integratsiyasi orqali iqtisodiy, ijtimoiy hamda ekologik manfaatlarni uyg'unlashtiruvchi istiqbolli yo'nalish hisoblanadi⁵⁵.

1-rasm. Agroturizm sohasidagi huquqiy masalalar⁵⁶.

Hozirgi globallashuv sharoitida iqtisodiy o'sishni ta'minlash bilan bir qatorda ekologik muvozanatni saqlash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, yashil va innovatsion iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan tarmoqlarni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Agroturizm ana shunday istiqbolli yo'nalishlardan biri bo'lib, u qishloq xo'jaligi va turizmni uyg'unlashtirgan holda iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik samaradorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Agroturizm qishloq hududlarida bandlikni oshirish, mahalliy aholi daromadlarini ko'paytirish, milliy an'ana va qadriyatlarini saqlab qolish bilan birga, atrof-muhitga salbiy ta'sirni minimallashtirish imkonini beradi. Shu bois agroturizmni yashil va innovatsion iqtisodiyot tamoyillari asosida rivojlantirish ilmiy va amaliy jihatdan muhim hisoblanadi. Agroturizm yashil iqtisodiyot tamoyillarining amaliy ifodasi bo'lib, u resurslardan samarali foydalanish, chiqindilarni kamaytirish va ekologik toza xizmatlar ko'rsatishni ta'minlaydi⁵⁷.

1-jadval.

Agroturizm va yashil iqtisodiyot tamoyillarining o'zaro bog'liqligi⁵⁸.

Yashil iqtisodiyot tamoyillari	Agroturizmدا namoyon bo'lishi	Natija
Resurslardan oqilona foydalanish	Suv va yer resurslarini tejash	Ekologik barqarorlik
Ekologik xavfsizlik	Organik dehqonchilik	Atrof-muhit muhofazasi
Ijtimoiy inklyuziya	Qishloqda bandlik	Aholi daromadining oshishi
Past uglerodli rivojlanish	Mahalliy logistika	CO ₂ chiqindilarining kamayishi

Agroturizm va yashil iqtisodiyot o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik. Yashil iqtisodiyot tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ekologik xavfsizlikni ta'minlash va ijtimoiy farovonlikni oshirishga qaratilgan iqtisodiy modeldir. Agroturizm ushbu modelning amaliy ko'rinishi bo'lib, u quyidagi jihatlar orqali yashil iqtisodiyot tamoyillarini ro'yobga chiqaradi:

Birinchidan, agroturizm ekologik toza qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish va iste'mol qilishni rag'batlantiradi. Bu esa kimyoviy o'g'itlar va zararli texnologiyalardan foydalanishni cheklaydi.

Ikkinchidan, agroturizm tabiiy landshaftlar, biologik xilma-xillik va madaniy merosni asrashga xizmat qiladi. Turistlar uchun jozibador muhitni saqlab qolish iqtisodiy manfaat bilan ekologik manfaatning uyg'unlashuviga olib keladi.

Uchinchidan, agroturizm hududiy rivojlanishdagi nomutanosiblikni kamaytirib, qishloq joylarda yashil iqtisodiyot asosida barqaror o'sishni ta'minlaydi.

Agroturizmni rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar. Innovation yondashuvlar agroturizm samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Jumladan, raqamli platformalar, "aqlli fermerlik" texnologiyalari, qayta tiklanuvchi energiya manbalari agroturizm subyektlarining raqobatbardoshligini kuchaytiradi⁵⁹.

2-jadval.

Agroturizmدا innovatsion texnologiyalardan foydalanish yo'nalishlari⁶⁰.

Innovasiya turi	Qo'llanilish sohasi	Kutilayotgan samara
Raqamli marketing	Turistlarni jalb qilish	Turistlar oqimi oshishi
Qayta tiklanuvchi energiya	Energiya ta'minoti	Xarajatlarning kamayishi
Suvni tejovchi texnologiyalar	Sug'orish tizimi	Resurs samaradorligi
Ekosertifikatlash	Xizmat sifati	Xalqaro bozorga chiqish

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali agroturistik xizmatlarni onlayn targ'ib qilish, bronlash va boshqarish imkoniyatlari kengayadi. Bu esa xizmatlar sifati va turistlar oqimini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar orqali agroturizm subyektlari energiya tejankor infratuzilmalarni joriy etish, chiqindilarni qayta ishlash va "yashil" standartlarga mos xizmatlar ko'rsatish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Agroturizmni barqaror rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati. Agroturizm qishloq joylarda yangi ish o'rinlari yaratish, ayollar va yoshlar bandligini ta'minlash orqali ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi⁶¹. Shu bilan birga, mahalliy madaniyat va milliy qadriyatlarni saqlab qolishga xizmat qiladi. Natijada hududiy iqtisodiy faollik oshib, aholining turmush darajasi yaxshilanadi. Bundan tashqari, agroturizm mahalliy aholida ekologik madaniyatni shakllantiradi, tabiatga nisbatan mas'uliyatli munosabatni kuchaytiradi va barqaror rivojlanish g'oyalarini keng targ'ib qiladi.

Xulosa, ilmiy-nazariy va amaliy takliflar:

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, agroturizmni yashil va innovatsion iqtisodiyot tamoyillari asosida rivojlantirish qishloq hududlarining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ilmiy-nazariy takliflar:

- 1) agroturizmni yashil iqtisodiyotning tarkibiy elementi sifatida baholash;
- 2) agroturizm samaradorligini ekologik va innovatsion indikatorlar asosida baholash tizimini ishlab chiqish.

Amaliy tavsiyalar:

- a) agroturizm subyektlarini qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishga rag'batlantirish;
- b) innovatsion texnologiyalarni joriy etish uchun davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish;
- c) agroturizmni rivojlantirish bo'yicha hududiy dasturlarni ishlab chiqish va qo'llab-quvvatlash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. UNEP. Green Economy Report, 2019.
2. OECD. Tourism and Rural Development, 2020.
3. World Tourism Organization (UNWTO), 2021.
4. FAO. Innovation in Sustainable Agriculture, 2022.
5. World Bank. Rural Development and Tourism, 2021.
6. Самиева, Г. Т., & Аликулов, Х. Т. (2023). НОВЫЙ УЗБЕКИСТАН И ПЕРЕХОД В «ЗЕЛЕНУЮ ЭКОНОМИКУ». Экономика и социум, (11 (114)-1), 994-998.
7. Samieva, G. T., & ugli Alikulov, K. T. (2024). MINTAQADA "YASHIL IQTISODIYOT" ASOSIDA BARQAROR IQTISODIY O'ZGASHINI TA'MINLASH MASALALARI. THE INNOVATION ECONOMY, 4(04).
8. Aliqulov, H. (2023). YASHIL IQTISODIYOT. KELAJAK IQTISODIYOTING ASOSI. Nashrlar, 474-477.
9. Alikulov, K., & Tokhir, K. (2024). Milliy "yashil iqtisodiyot" taksonomiyasi. THE INNOVATION ECONOMY, 2(1).
10. Tohir o'g'li, A. H. (2025). AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING MOHIYATI VA XUSUSIYATLARI. IZLANUVCHI, 1(9), 93-96.
11. Aliqulov, H. (2025). DIFFERENCES BETWEEN TRADITIONAL AND GREEN ECONOMIC MODELS. International Journal of Artificial Intelligence, 1(2), 1012-1015.
12. Tohir o'g'li, A. H. (2025). "YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI. BILGI ÇEŞMESI, 1(5), 39-43.